

СТАТИСТИКА, ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 658.14:05.52-028.68

Педченко Н.С.,
декан факультету фінансів і обліку, доцент, к.е.н.,
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНКИ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ТАКСОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Pedchenko N.S.,
Dean of the Faculty of Finance and Accounting,
Assoc. Prof., Cand. Sci. (Econ.),
HEI Ukoopspilka "Poltava University Economics and Trade"

METHODOLOGICAL TOOLS OF ASSESSING DEVELOPMENT AND USE OF FINANCIAL CAPACITY OF A COMPANY ON THE BASIS OF TAXONOMIC ANALYSIS

Постановка проблеми. Оцінка фінансового потенціалу підприємства є головним інструментом у забезпеченні ефективності його функціонування, розширення виробництва та капіталізації, опанування нових сегментів ринку за рахунок збереження конкурентоспроможності та ділової активності. Оскільки дослідження формування та використання фінансового потенціалу підприємства вимагає значної кількості показників, досить актуальним в цьому плані є застосування методу таксономії як нового підходу у практиці господарювання підприємства, що дозволить спрямувати різновекторні складові та об'єднати їх у єдиний інтегральний показник.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Таксономії як науці про впорядкування присвятили свої дослідження провідні закордонні та українських вчені: С. А. Айвазян, З. І. Бежаєва, С. Бєлай, І. В. Белова, О. Декандоль, О. М. Дутченко, О. О. Дутченко, К. М. Калашникова, Ю. В. Осадча, В. Плюта, Н. В. Сабліна, В. А. Теличко, З. Хельвег [1-2, 4-10, 12]. У своїх працях дослідники пропонують розглядати таксономічний метод при аналізі внутрішніх ресурсів підприємства [12], рівня розвитку регіональних ринків праці [7], тенденцій розвитку промисловості [4]; для оцінювання соціально-економічної безпеки [2] або потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації [9]. Та все частіше при визначенні саме інтегральних показників: оптимальності структури капіталу [5], рівня організації кредитної діяльності [6], соціально-економічного розвитку регіонів [8].

Разом з тим, роботи сучасних науковців свідчать про невирішеність і практичну значущість питань виокремлення методичного інструментарію оцінки стану формування і використання фінансового потенціалу на основі таксономічного аналізу з метою підвищення ефективності управління підприємством загалом.

Постановка завдання. Проведення таксономічного аналізу дозволить вирішити проблему упорядкування багатомірності такої категорії, як фінансовий потенціал підприємства, відносно нормативного вектору-еталону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Використання методу таксономії допоможе «згорнути» багатомірний статистичний матеріал, що характеризує фінансовий потенціал підприємства у часі та просторі у єдину кількісну характеристику, тобто дозволить побудувати узагальнюючу оцінку рівня формування та використання фінансового потенціалу таких підприємств енергетичної галузі України, як: ПАТ «Вінницяобленерго», ПАТ «Волиньобленерго», ПАТ «Полтаваобленерго», ПАТ «Сумиобленерго», ПАТ «Тернопільобленерго», ПАТ «Херсонобленерго», ПАТ «Хмельницький-обленерго», ПАТ «Черкасиобленерго», ПАТ «Чернівціобленерго» та ПАТ «Чернігівобленерго» за період з 2007-2011 рр. за показниками, наведеними у табл. 1.

Таблиця 1

Показники для оцінки стану формування фінансового потенціалу підприємств енергетичної галузі у 2007 – 2011 рр.

Підприємство	Показник	Рік	ПАТ "Вінницяобленерго"	ПАТ "Волиньобленерго"	ПАТ "Полтаваобленерго"	ПАТ "Сумиобленерго"	ПАТ "Тернопільобленерго"	ПАТ "Херсонобленерго"	ПАТ "Хмельницький-обленерго"	ПАТ "Черкасиобленерго"	ПАТ "Чернівціобленерго"	ПАТ "Чернігівобленерго"
Загальний капітал, тис. грн. (стимулятор)	2007р.	421882	566771	762057	415300	173265	668488	454910	348284	307492	249874	
	2008р.	452004	568621	824301	459397	629650	687159	499336	408757	345698	295748	
	2009р.	539861	569610	1042708	482256	626331	670617	513350	433342	367096	320661	
	2010р.	671952	568922	1171100	559662	618591	785789	523657	478754	367136	349886	
	2011р.	688539	657675	1539650	619730	637893	796978	529251	507478	392587	416102	
Коефіцієнт фінансового ризику (дестимулятор)	2007р.	56,166	0,457	0,647	0,197	0,957	2,650	0,837	1,669	8,510	0,572	
	2008р.	10,849	0,418	0,708	0,191	0,457	2,869	0,798	1,259	5,059	0,487	
	2009р.	4,623	0,415	0,488	0,164	0,466	2,839	0,796	1,042	3,803	0,304	
	2010р.	28,260	0,365	0,523	0,150	0,487	3,453	0,695	0,846	4,250	0,234	
	2011р.	13,769	0,171	1,023	0,147	0,208	3,614	0,399	0,902	3,561	0,238	
Коефіцієнт автономії (стимулятор)	2007р.	0,017	0,687	0,607	0,836	0,511	0,274	0,544	0,375	0,105	0,636	
	2008р.	0,084	0,705	0,586	0,840	0,686	0,258	0,556	0,443	0,165	0,672	
	2009р.	0,178	0,707	0,672	0,859	0,682	0,260	0,557	0,490	0,208	0,767	
	2010р.	-0,003	0,733	0,657	0,870	0,672	0,225	0,590	0,542	0,190	0,810	
	2011р.	0,068	0,854	0,494	0,872	0,828	0,217	0,715	0,526	0,219	0,808	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (стимулятор)	2007р.	0,008	0,023	0,441	0,166	0,012	0,030	0,015	0,017	0,019	0,005	
	2008р.	0,432	0,042	0,101	0,150	0,016	0,016	0,020	0,002	0,202	0,004	
	2009р.	0,244	0,021	0,195	0,107	0,018	0,055	0,010	0,020	0,136	0,005	
	2010р.	0,123	0,029	0,010	0,077	0,014	0,007	0,007	0,020	0,029	0,002	
	2011р.	0,055	0,014	0,369	0,954	0,016	0,053	0,013	0,002	0,047	0,295	
Коефіцієнт покриття (стимулятор)	2007р.	0,376	0,510	1,040	0,990	0,359	5,623	0,594	0,284	0,802	0,451	
	2008р.	3,646	0,923	0,688	0,984	0,521	2,837	1,011	0,356	4,730	0,481	
	2009р.	3,554	0,856	0,882	1,240	0,539	2,929	0,832	0,988	3,751	0,758	
	2010р.	0,698	0,908	0,949	1,877	0,486	1,060	0,688	1,617	2,784	1,003	
	2011р.	0,606	1,163	1,025	2,678	0,508	0,878	0,728	3,203	2,264	1,890	

Джерело: складено автором на основі [11].

Для розрахунку коефіцієнта таксономії щодо оцінки стану формування фінансового потенціалу розподілимо показники на стимулятори, що позитивно впливають на синтетичний показник формування, і на дестимулятори, що гальмують його.

Використовуючи значення даних показників, отримуємо матрицю спостережень (X):

X=	688539	13,77	0,07	0,05	0,61
	657675	0,17	0,85	0,01	1,16
	1539650	1,02	0,49	0,37	1,03
	619730	0,15	0,87	0,95	2,68
	637893	0,21	0,83	0,02	0,51
	796978	3,61	0,22	0,05	0,88
	529251	0,40	0,71	0,01	0,73
	507478	0,90	0,53	0,01	3,20
	392587	3,56	0,22	0,05	2,26
	416102	0,24	0,81	0,30	1,89

Оскільки матриця X містить показники в різних одиницях вимірювання, є необхідність привести значення показників до безрозмірного вигляду, тобто стандартизувати їх. Така перебудова відбувається за формулою:

$$Z_{ik} = \frac{x_{ik} - \bar{x}_k}{s_k} \quad (1)$$

причому

$$\bar{x}_k = \frac{1}{w} \sum_{i=1}^w x_{ik}; \quad (2)$$

$$s_k = \left[\frac{1}{w} \sum_{i=1}^w (x_{ik} - \bar{x}_k)^2 \right]^{\frac{1}{2}} \quad (3)$$

де $k = 1, 2, \dots, n$;

n – кількість ознак;

w – кількість одиниць;

x_{ik} – значення ознаки k для одиниці i ;

\bar{x}_k – середнє арифметичне значення ознаки k ;

s_k – стандартне відхилення ознаки k ;

Z_{ik} – стандартизоване значення ознаки k для одиниці i [10].

Після проведення стандартизації ознак матриця даних Z матиме такий вигляд:

Z =	0,03	2,84	-1,71	-0,45	-0,99
	-0,07	-0,56	1,03	-0,59	-0,37
	2,77	-0,35	-0,24	0,66	-0,52
	-0,19	-0,56	1,09	2,71	1,31
	-0,13	-0,55	0,93	-0,58	-1,09
	0,38	0,30	-1,19	-0,45	-0,68
	-0,48	-0,50	0,54	-0,59	-0,85
	-0,55	-0,38	-0,12	-0,63	1,89
	-0,92	0,29	-1,19	-0,47	0,85
	-0,85	-0,54	0,87	0,40	0,44

На основі елементів матриці визначаємо вектор-еталон (P_0), до якого включено максимальні значення показників-стимуляторів та мінімальні значення показників-дестимуляторів:

$$P_0 = (2,77; -0,56; 1,09; 2,71; 1,89)$$

Відповідно до методики обчислення таксономічного показника, на основі значення вектора визначається відстань між елементами стандартизованої матриці Z і елементами вектора-еталона та значення коефіцієнта таксономії щодо оцінки стану формування фінансового потенціалу для ПАТ «Полтаваобленерго» (табл. 2).

Таблиця 2

Значення інтегральних таксономічних показників щодо рівня формування фінансового потенціалу для підприємств енергетичної галузі України за 2007-2011 рр.

Підприємство	Стан формування фінансового потенціалу					середній показник за 5 років
	2007р.	2008р.	2009р.	2010р.	2011р.	
ПАТ "Вінницяобленерго"	0,04	0,10	0,20	0,06	0,03	0,09
ПАТ "Волиньобленерго"	0,34	0,25	0,27	0,27	0,29	0,28
ПАТ "Полтаваобленерго"	0,57	0,33	0,57	0,34	0,50	0,46
ПАТ "Сумиобленерго"	0,43	0,29	0,34	0,48	0,56	0,42
ПАТ "Тернопільобленерго"	0,18	0,22	0,26	0,18	0,23	0,21
ПАТ "Херсонобленерго"	0,47	0,24	0,28	0,21	0,23	0,29
ПАТ "Хмельницькобленерго"	0,30	0,18	0,20	0,15	0,22	0,21
ПАТ "Черкасиобленерго"	0,23	0,06	0,16	0,27	0,30	0,20
ПАТ "Чернівціобленерго"	0,18	0,17	0,14	0,21	0,20	0,18
ПАТ "Чернігівобленерго"	0,23	0,03	0,11	0,12	0,34	0,17

Джерело: складено автором

Як бачимо з табл. 2, підприємство ПАТ «Полтаваобленерго» має найвищий рівень інтегрального таксономічного показника (0,46) у порівнянні з іншими підприємствами енергетичної галузі України. Тому, обрана підприємством стратегія щодо зростання його фінансового потенціалу є ефективною та пріоритетним завданням залишається збільшення темпів зростання показників, що його характеризують.

Для комплексного аналізу рівня фінансового потенціалу ПАТ «Полтава-обленерго», окрім оцінки стану формування фінансового потенціалу, доцільно на основі таксономічного аналізу провести оцінку стану використання фінансового потенціалу підприємства (табл. 3).

Таблиця 3

Показники для оцінки стану використання фінансового потенціалу підприємств енергетичної галузі у 2007 – 2011 рр.

Підприємство	Рік	Показник									
		ПАТ "Вінницяобленерго"	ПАТ "Волиньобленерго"	ПАТ "Полтаваобленерго"	ПАТ "Сумиобленерго"	ПАТ "Тернопільобленерго"	ПАТ "Херсонобленерго"	ПАТ "Хмельницькобленерго"	ПАТ "Черкасиобленерго"	ПАТ "Чернівціобленерго"	ПАТ "Чернігівобленерго"
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Фінансовий результат від зовнішньої діяльності до оподаткування, тис.грн. (стимулятор)	2007р.	11925	2638	39013	11688	3926	-5147	15514	42362	9520	7095
	2008р.	53801	6485	54393	47165	1219	10511	49612	69546	48451	49955
	2009р.	35744	324	80695	39128	-5393	41096	28798	41584	27033	59162
	2010р.	67033	8260	102835	89035	-5771	38785	36637	71045	10689	50053
	2011р.	56131	16484	205853	103373	20565	11460	36019	33610	23563	97651

продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Чистий прибуток (збиток), тис. грн. (стимулятор)	2007р.	4654	-15492	15997	5523	-135	-15492	8224	30210	1625	3368
	2008р.	30110	208	19920	39449	-5987	208	29503	50121	30764	39280
	2009р.	22346	-3215	55356	28495	-5393	24389	12962	31291	19762	46555
	2010р.	41956	928	70026	75478	-11746	25186	22591	50756	4781	37358
	2011р.	34775	992	140759	76012	14475	4308	26689	18191	16549	74077
Рентабельність капіталу (стимулятор)	2007р.	0,011	-0,027	0,021	0,013	-0,001	-0,023	0,018	0,087	0,005	0,013
	2008р.	0,067	0,001	0,024	0,086	-0,010	0,001	0,059	0,123	0,089	0,133
	2009р.	0,041	-0,006	0,053	0,059	-0,009	0,036	0,025	0,072	0,054	0,145
	2010р.	0,062	0,002	0,060	0,135	-0,019	0,032	0,043	0,106	0,013	0,107
	2011р.	0,051	0,002	0,091	0,123	0,023	0,005	0,050	0,036	0,042	0,178
Період оборотності власного капіталу, дні (дестимулятор)	2007р.	5,38	453,75	199,10	273,67	118,47	137,30	192,32	93,68	42,51	130,23
	2008р.	21,20	366,63	171,19	238,61	436,88	104,45	156,59	92,41	55,59	122,76
	2009р.	50,38	337,98	143,42	227,70	381,00	76,92	161,07	93,56	66,62	139,45
	2010р.	-1,03	288,39	120,72	224,85	324,81	69,71	166,44	88,01	53,90	141,14
	2011р.	16,64	318,85	94,43	210,61	349,35	61,58	171,88	66,89	54,23	141,93
Відношення виручки від реалізації продукції до валюти балансу (стимулятор)	2007р.	1,17	0,54	1,10	1,10	1,55	0,72	1,02	1,44	0,89	1,76
	2008р.	1,43	0,69	1,23	1,27	0,57	0,89	1,28	1,72	1,07	1,97
	2009р.	1,27	0,75	1,69	1,36	0,64	1,22	1,24	1,88	1,13	1,98
	2010р.	1,21	0,91	1,96	1,39	0,75	1,16	1,28	2,22	1,27	2,07
	2011р.	1,46	0,96	1,88	1,49	0,85	1,27	1,50	2,83	1,46	2,05

Джерело: складено автором на основі [11]

Використовуючи значення даних показників, отримано матрицю спостережень (X):

X=	56131	34775	0,05	16,64	1,46
	16484	992	0,00	318,85	0,96
	205853	140759	0,09	94,43	1,88
	103373	76012	0,12	210,61	1,49
	20565	14475	0,02	349,35	0,85
	11460	4308	0,01	61,58	1,27
	36019	26689	0,05	171,88	1,50
	33610	18191	0,04	66,89	2,83
	23563	16549	0,04	54,23	1,46
	97651	74077	0,18	141,93	2,05

Стандартизована матриця Z матиме такий вигляд:

Z=	-0,08	-0,14	-0,19	-1,22	-0,20
	-0,77	-0,95	-1,12	1,57	-1,13
	2,53	2,41	0,56	-0,50	0,56
	0,75	0,85	1,18	0,57	-0,16
	-0,69	-0,63	-0,72	1,85	-1,34
	-0,85	-0,87	-1,04	-0,80	-0,57
	-0,43	-0,34	-0,19	0,21	-0,14
	-0,47	-0,54	-0,39	-0,76	2,32
	-0,64	-0,58	-0,35	-0,87	-0,22
	0,65	0,80	2,26	-0,06	0,88

На основі елементів матриці визначається вектор-еталон (P_0), до якого включено максимальні значення показників-стимуляторів та мінімальні значення показників-дестимуляторів:

$$P_0 = (2,53; 2,41; 2,26; -1,22; 2,32)$$

Інтегральні таксономічні показники щодо рівня використання фінансового потенціалу у 2007-2011 рр. наведені у табл. 4.

Таблиця 4

Значення інтегральних таксономічних показників щодо рівня використання фінансового потенціалу для підприємств енергетичної галузі України за 2007-2011 рр.

Підприємство	Стан використання фінансового потенціалу					середній показник за 5 років
	2007р.	2008р.	2009р.	2010р.	2011р.	
ПАТ "Вінницяобленерго"	0,47	0,70	0,49	0,58	0,38	0,52
ПАТ "Волиньобленерго"	0,03	0,15	0,10	0,15	0,11	0,11
ПАТ "Полтаваобленерго"	0,56	0,52	0,67	0,72	0,69	0,63
ПАТ "Сумиобленерго"	0,41	0,62	0,51	0,60	0,51	0,53
ПАТ "Тернопільобленерго"	0,41	0,06	0,04	0,02	0,13	0,13
ПАТ "Херсонобленерго"	0,15	0,28	0,49	0,44	0,22	0,32
ПАТ "Хмельницькобленерго"	0,46	0,62	0,39	0,42	0,33	0,44
ПАТ "Черкасиобленерго"	0,86	0,89	0,64	0,77	0,39	0,71
ПАТ "Чернівціобленерго"	0,39	0,63	0,46	0,32	0,31	0,42
ПАТ "Чернігівобленерго"	0,47	0,82	0,83	0,64	0,62	0,68

Джерело: складено автором

Проведемо зіставлення стану сформованого та використаного фінансового потенціалу за результатами таксономічного аналізу. Таку зіставність кількісно ідентифіковано на основі отриманих інтегральних таксономічних показників (табл. 5).

Таблиця 5

Оцінка відповідності стану сформованого та використаного фінансового потенціалу для підприємств енергетичної галузі на основі інтегрального таксономічного показника

Підприємство	Інтегральний таксономічний показник	
	Стан формування фінансового потенціалу	Стан використання фінансового потенціалу
ПАТ "Вінницяобленерго"	0,09	0,52
ПАТ "Волиньобленерго"	0,28	0,11
ПАТ "Полтаваобленерго"	0,46	0,63
ПАТ "Сумиобленерго"	0,42	0,53
ПАТ "Тернопільобленерго"	0,21	0,13
ПАТ "Херсонобленерго"	0,29	0,32
ПАТ "Хмельницькобленерго"	0,21	0,44
ПАТ "Черкасиобленерго"	0,20	0,71
ПАТ "Чернівціобленерго"	0,18	0,42
ПАТ "Чернігівобленерго"	0,17	0,68

Джерело: складено автором

Отже, більшість підприємств енергетичної галузі (в тому числі і ПАТ «Полтаваобленерго») повною мірою використовують сформований фінансовий потенціал у вигляді наявних ресурсів та прихованих резервів. Проте, слід зазначити, що на таких підприємствах, як ПАТ «Волиньобленерго» та ПАТ «Тернопільобленерго» спостерігається

неефективне використання сформованого фінансового потенціалу, тому цим підприємствам слід переглянути стратегію щодо його результативного використання.

Висновки та подальші дослідження. Як бачимо, застосування таксономічного аналізу має низку переваг порівняно з іншими можливими методами оцінки фінансового потенціалу підприємства, зокрема орієнтований на дослідження об'єктів, що характеризуються великою кількістю різноманітних як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Крім цього, отриманий інтегральний показник, як агреговане узагальнене значення багатьох ознак, враховує вплив всіх індивідуальних показників, загалом відображає динаміку розвитку підприємства відносно бажаного вектора та забезпечує визначеність у спрямованості впливу з метою його стимулювання або стримування. Тому застосування таксономічного аналізу значною мірою підвищує результативність процесу оцінки фінансового потенціалу підприємства.

Література

1. Айвазян С. А. Классификация многомерных наблюдений / С. А. Айвазян, З. И. Бежаева, О. В. Староверов. – М. : Статистика, 1974. – 165 с.
2. Бєлай С. Застосування таксономічного методу для оцінювання соціально-економічної безпеки регіонів України / С. Бєлай // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2011. – № 4(11). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dums/2011_4
3. Википедия – свободная энциклопедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://ru.wikipedia.org/wiki>
4. Дутченко О.М. Аналіз тенденцій розвитку промисловості України / О.М. Дутченко, І.В.Бєлова, О.О.Дутченко / Бізнес Інформ. – 2011. – № 4. – С. 41–43.
5. Калашникова К.М. Застосування таксономічного аналізу для визначення інтегрального показника оптимальності структури капіталу / К.М.Калашникова // Управління розвитком. – 2012. – № 2(123). – С. 112–115.
6. Калишенко В.О. Застосування таксономічного аналізу для визначення інтегрального показника рівня організації кредитної діяльності ПАТ „Ощадбанк” [Електронний ресурс] / В.О. Калишенко, О.І. Буркун. – Режим доступу: <http://gisap.eu/ru/node/462>
7. Осадча Ю.В. Аналіз рівня розвитку регіональних ринків праці / Ю.В.Осадча // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 1(11). – С. 142–145.
8. Пантелей В. Таксономічна оцінка інтегрального соціально-економічного розвитку регіонів України і Польщі / В.Пантелей // Часопис соціально-економічної географії. – Харків, 2008. – Вип. 4(1). – 2008. – С. 128–134.
9. Педченко Н. С. Гармонізація управління процесом формування потенціалу розвитку підприємств та організацій споживчої кооперації на основі методу таксономії / Н. С. Педченко // Бізнес Інформ. – 2012. – № 8. – С. 11–17.
10. Плюта В. Сравнительный анализ в экономических исследованиях: Методы таксономии и факторного анализа / Пер. с научной редакции В.М. Жуковой. – М. : Статистика, 1980. – 151с.
11. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств енергетичної галузі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
12. Саблина Н.В. Использование метода таксономии для анализа внутренних ресурсов предприятия / Н.В.Саблина, В.А.Теличко // Бізнес інформ. – 2009. – № 3. – С. 78–82.

References

1. Aivazian, S.A., Bezhaeva, S.I. and Staroverov, A.V. (1974) Classification of multivariate observations, Statistics, Moscow, Russia, 165 p.
2. Bielai, S. (2011), The use of taxonomic method for assessing the socio-economic security of Regions of Ukrain, Public Administration and Local Self-Government, no. 4 (11), available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dums/2011_4
3. Vikipendiia - Svobodnaya Encyclopedia, available at: <http://ru.wikipedia.org/wiki>
4. Dutchenko, A.M., Bielova I.V. and Dutchenko O.O. (2011), "Analysis of trends in the industry of Ukraine", Business Inform, no 4, pp. 41-43.

5. Kalashnikova, K.M. (2012), "Applying taxonomic analysis to determine the optimal integral indicator of capital structure", *Development Management*, no. 2 (123), pp.112-115.
6. Kalyshenko, V.A. and Burkun, O.I. (2011), "Applying taxonomic analysis to determine the integral indicator of the level of credit activity of JSC "Sberbank". available at: <http://gisap.eu/ru/node/462>
7. Osadcha, Y.V. (2012), "Analysis of the level of regional labor markets", no. 1 (11), pp. 142-145.
8. Pantyley, V. (2008) "Taxonomic evaluation of integrated socio-economic development of Ukraine and Poland", Kharkov, Ukraine, Issue 4 (1), pp.128-134.
9. Pedchenko, N.S. (2012), "Harmonization process management capacity building of enterprises and organizations of consumer cooperatives on the basis of taxonomy", no. 8, pp. 11-17.
10. Pliuta, V. (1980), *Comparative analysis of Ekonomicheskies study: Methods of factor analysis and taxonomy*, Statistics, Moscow, Russia, 151 p.
11. Indicators of economic and financial activity energy industry, available at: <http://www.smida.gov.ua>
12. Sablina, N.V. and Telychko, V.A. (2009), "Using the method of taxonomy for the analysis of Internal enterprise resources", *Informatics*, no. 3, pp.78-82.

УДК 657.4:339

Матвійчук М.З.,
к.е.н., доцент кафедри
Чортківський інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету

ОБЛІК ЗАПАСІВ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ ОПТИМІЗАЦІЇ

Matviychuk M.Z.,
Cand. Sci. (Econ.), assistant professor
of Chortkivskiyi Institute of Entrepreneurship and Business
Ternopil National Economic University

ACCOUNTING OF INVENTORIES: ADMINISTRATIVE ASPECTS OF OPTIMIZATION

Постановка проблеми. Функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринку вимагає від системи обліку постійного пошуку можливих шляхів оптимізації затрат і забезпечення ефективності діяльності. Особливо гостро постає це завдання у зв'язку зі зростанням конкуренції в галузі торгівлі, що зумовлює необхідність якісних змін у системі обліку. Його завдання з площини відображення стану та руху товарних запасів переходить у площину забезпечення оптимізації їхніх кількісних, вартісних і якісних параметрів. Відповідно до цього актуалізується проблематика розвитку й використання вітчизняними суб'єктами торгівлі принципів і методів, які притаманні відомій та широко використовуваній за кордоном системі управлінського обліку. Його розвиток в Україні лише в останні роки почав набувати ознак системності. Показовим є факт його розвитку в основному на тих підприємствах, які знаходяться у приватній власності. Розуміння потреби зміни інформаційного забезпечення управління, попри певні додаткові витрати на його вдосконалення та розвиток, виявилось більш актуальним і здатним оптимізувати загальні кінцеві результати діяльності. Поясненням цього виступає факт переважної ефективності впровадження заходів, обґрунтованих на основі застосування даних системи управлінського обліку торгівельних запасів.